

Kajsa Tönnesson
Chef Havsmiljöinstitutet
Box 260
2018-08-16, dnr 20/18
SE-405 30 Göteborg
Tel +46 31 7861259
kajsa.tonnesson@havsmiljoinstitutet.se

Havs- och Vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se
DNR: 1971-2018

Remissyttrande:

“Remiss vägledning för statusklassificering och hantering av osäkerhet”

Dnr 1971-2018

Havsmiljöinstitutet har granskat innehållet i remissen ”Vägledning för statusklassificering och hantering av osäkerhet”. Speciellt fokus har lagts på den allmänna vägledning som beskriver arbetsprocessen med statusklassificering och hantering av osäkerhet. Övriga vägledningar rör främst inlandsvatten och har inte studerats i detalj.

Eftersom ingen speciell kommentarsmall angivits ligger våra detaljerade kommentarer i pdf-dokumentet ”Remiss_vägledning_detaljerade_kommentarer_HMI_1008”. Det övergripande intrycket är att den nya vägledningen innebär relativt omfattande förändringar i arbetsprocessen för statusklassningen. Exempelvis omformulerar man i viss mån syftet med statusklassningen till att ”bekräfta” eller ”verifiera” påverkansbedömningen. Även om denna typ av formuleringar finns i direktivet uppfattar vi detta som något av ett paradigmskifte och när det gäller det praktiska arbetssättet, åtminstone i kustvatten. Som en konsekvens av detta gör man en skarp distinktion mellan utformningen och syftet med kontrollerande och operativ övervakning, som också finns i direktivet men som enligt vår förståelse har haft mycket litet genomslag på utformningen av dagens nationella och regionala övervakningsprogram. I de fall vi känner till är det oftast ej definierat vad som är kontrollerande eller operativ övervakning och praxis är i allmänhet att de som ansvarar för klassningen behöver ”ta vara på vad som finns”. I princip har vi inget emot att syftet med olika övervakningsinsatser förtydligas men på kort sikt befärrar vi att denna del av vägledningen kommer att leda till förvirring och ej kommer att kunna följas.

Som titeln antyder handlar vägledningen i hög grad om hantering av osäkerhet, främst klassningsosäkerhet. Som noteras i dokumentet har WATERS-projektet gjort betydande forsknings- och utvecklingsinsatser för att utveckla koncept och metoder för hantering av osäkerhet inom vattenförvaltningen. Dessa har delvis beaktats i vägledningen men tyvärr kvarstår vissa delar av handbokens (”Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon”, NV 2007:4) som måste ifrågasättas.

Speciellt avses delarna om “metodbunden” och “objektsspecifik” osäkerhet som vi anser dåligt grundade i statistisk teori och kunskap om naturlig variation och som därför riskerar att ge godtyckliga skattningar av osäkerhet. Vidare finns det synpunkter på rekommendationer som går ut på att kraftigt begränsa antalet indikatorer (och kvalitetsfaktorer?) som används vid statusklassning. Detta har sin grund i en strävan att minska typ I-felen. Dessa farhågor förefaller i våra ögon något överdrivna på grund av att principen om ”sämst styr” inte tillämpas på alla nivåer och för att alla indikatorer sannolikt inte kan betraktas som oberoende. Vi efterlyser en mer djupgående teoretisk analys av ämnet, som tar hänsyn till perspektiv och bevisbörda (“benefit-of-doubt” eller “fail-safe” ansats) och konsekvenser för typ II-fel. Givetvis skall inga irrelevanta indikatorer inkluderas, men istället för rekommendationer om högst två indikatorer (är detta i enlighet med direktivet?), borde kanske rekommendationerna utformas så att mer fokus läggs på att tolka och värdera samstämmighet mellan indikatorer och sammanvägda bedömningar.

Det påpekas också i dokumentet att det pågår arbete med ett bedömningsverktyg som bygger på de metoder som utvecklats inom WATERS och som upprättar direkta kopplingar till nationella datavärddar. Detta arbete utförs i samverkan med Havs- och Vattenmyndigheten, Havsmiljöinstitutet, SMHI, SLU, Århus Universitet och NIVA. Vi anser att många av de saker som rör osäkerhethantering kommer att kunna lösas på ett vetenskapligt och användarvänligt sätt i och med införandet av verktyget. Eftersom detta arbete inte är färdigt har vi också förståelse för att verktyget och dess möjligheter inte kunnat beskrivas i vägledningen. Vi ser dock fram emot att fullfölja detta arbete under hösten i enlighet med viktiga delar av vägledningen, men också emot att fortsätta dialogen kring frågor om osäkerhet och klassning vid tillämpningen av HVMFS 2012:19 inom statusklassning och utformning av miljöövervakningen.

Ärendet har granskats av Mats Lindegarth (Havsmiljöinstitutet/Centrum för Hav och Samhälle vid Göteborgs universitet).

I ärendet har Kajsa Tönnesson och Havsmiljöinstitutets ledningsgrupp beslutat.

Havsmiljöinstitutet är ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Linnéuniversitetet.

Kajsa Tönnesson, Havsmiljöinstitutet